

Fővárosi Ítéltábla **felperesi képviselő** által képviselt felperes neve.felperesnek az **I. r. alperesi képviselő** által képviselt **I. r. alperes** I. r., **II. r** - XXXVI. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2015. október 15. napján meghozott 34.G.44.284/2014/62. számú ítéletével szemben a felperes részéről 64. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban - a 2016. július 6. napján megtartott nyilvános tárgyaláson - meghozta az alábbi

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg I. rendű, X. rendű, XI. rendű, XV. rendű, XX. rendű alperesek részére személyenként 500.000-500.000 (ötszázezer-ötszázezer) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás:

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Kötelezte perköltség megfizetésére I., II., X., XI., XV., és XX. r. alperesek javára. Határozata szerint a felperes keresetlevelében előadta, hogy az I. r. alperes és az **1. társaság** 2007. december 17. napján hitelszerződést kötött a **XI. r. alperes** (XI. r. alperes) részvényeinek megvásárlására. Ezt követően az **1. társaság** beolvadt a XI. r. alperesi társaságba, majd a beolvadást követően az egyes, területileg és fejlesztési cél szerint elhatárolható ingatlan-részekre a XI. r. alperesből történő kiválással 23 jogutód társaság jött létre.

2009. december 15-én az I., XI., XV. és XXXVI. r. alperesek megállapodtak, hogy készfizető kezességet vállalnak XI. r. alperes hiteltartozásáért, a kezesség mértékét maximálták az egyes kezesek tulajdonában álló ingatlanra eső arányos résszel.

Az I. r. alperes és a II.-XI. r. alperesek 2010. június 10. napján szerződést kötöttek, melynek 2.2.1. pontja értelmében megállapodtak abban, hogy ha bármely - a cégcsoportba tartozó - hitelfelvevő a bank felé teljesítendő bármely fizetési kötelezettségének határidőben nem tesz eleget, a többi hitelfelvevő készfizető kezességként maga teljesít helyette a banknak [keresztkezeségi megállapodás]. 2009. december 15-én kezesség szerződés jött létre az I. r. alperes, valamint XV.-XXXVI. r. alperesek között, melyet 2010. június 30-án módosítottak.

A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy az I. r. alperes és II.-XIV. r. alperesek között 2010. június 30. napján kötött, 11063/Ü/855/2010/1. számon közokiratba foglalt keresztkeszességi megállapodás érvénytelen, ezért a II.-XIV. r. alperesek nem kötelesek helyt állni az érvénytelen kezességi szerződés alapján. Kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg az I. r. alperes és XV.-XXXVI. r. alperesek között 2010. június 30-án létrejött 11063/Ü/857/2010/1. számon közokiratba foglalt kezességi szerződés érvénytelenségét. A szerződések érvénytelenségét a Ptk.

202. §-ában foglalt uzsorára, valamint a Ptk. 200. § (2) bekezdésére alapította.

Keresetét azzal indokolta, hogy a felperes és II.-XXXVI. r. alperesek egy vállalatcsoport tagjaiként fejtették ki tevékenységüket. A II.-XI. r. alperesek kölcsönt vettek fel I. r. alperestől, így az I. r. alperes egyenesadói és a kezességi szerződés alapján készfizető kezesek is. A XII.-XXXVI. r. alperesek az I. r. alperessel csupán készfizető kezesi jogviszonyban állnak. A vállalatcsoport valamennyi tagját a felperes is finanszírozta.

Kifejtette, hogy az I. r. alperes a 2010. június 30. napján kelt kezesi szerződésekkel olyan biztosítéki konstrukciót alakított ki, amivel a II.-XXXVI. r. alperesekkel szemben saját követelésének érvényesíthetőségét kedvezőbb helyzetbe hozta a felperes követelésével szemben. A felperes a II.-XXXVI. r. alperesekkel szembeni követelése érvényesítése az I. r. alperes hitelezői igénybejelentése miatt teljesen meghiúsul, ha a felperes bejelentené hitelezői igényét a II.-XXXVI. r. alperesek felszámolásában, követelése megtérülése bizonytalan.

Előadta, hogy az I. r. alperes a már fennálló kölcsönszerződés biztosítékai mellé egyre több biztosítékot kötött ki, ezáltal előnyösebb helyzetbe került minden más hitelezőnél. Az egyes hitelszerződések meghosszabbítása során általában szigorított a szerződési feltételeken, azonban 2010 nyarán az esedékes meghosszabbítást ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a II.-XXXVI. r. alperesek valamennyien hozzájárulnak a keresztkezeségi szerződéshez, melynek értelmében az összes kihelyezett hitel mértékéig az összes adós és kezes egymás felé „keresztkezeséget” vállalt, a cégcsoport tagjai csak szorult helyzetük miatt írták alá a szerződést.

A felperes előadta, hogy az I. r. alperes, illetve tulajdonosának igazgatósága egy nappal a keresztkezeségi megállapodás aláírása előtt döntött arról, hogy az ingatlanfejlesztési célú hiteleket lecsökkentik és a cégcsoport finanszírozása kapcsán kivonulási stratégiát fogadott el. Ez azt mutatja, hogy I. r. alperes célja már ekkor a „menekülés”, a minél kedvezőbb igényérvényesítés volt, melyről a kezesek nem tudtak és a II.-XXXVI. r. alperesek a hitelhosszabbítás érdekében fogadták el a feltételeket.

Álláspontja szerint a szerződés uzsorás jellegét bizonyítja az is, hogy a nagy összegű kölcsönök rendkívül rövid futamidejűek voltak annak ellenére, hogy ingatlanok fejlesztése, beruházások megvalósítása, értékesítése egy év letelte alatt nem lehetséges.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte elsődlegesen arra hivatkozással, hogy a felperes nem rendelkezik keresetösségi joggal. A Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében jogi érdekeltiséget kell bizonyítani a felperesnek, azaz a pernek kihatással kell lennie a fél jogi helyzetére. Akkor tekinthető érdekeltnek, ha az érvénytelenség megállapításával jogokat szerezhetsz, vagy valamely kötelezettség alól szabadulhatsz, illetve jogvédelmet nyerhetsz. Álláspontja szerint a felperes közvetlen anyagi jogi érdekeltisége a keresetben megtámadott szerződésekkel összefüggésben nem állapítható meg.

A megállapítási kereset feltételei hiánya miatt is kérte a felperesi kereset elutasítását.

Érdemben előadta, hogy a II.-XXXVI. r. alperesek törvényes képviselői azonosak voltak a felperes törvényes képviselőivel, tehát nagyon jól tudták, hogy I. r. alperes milyen szerződést kíván kötni.

Kifejtette, hogy a kezességi szerződések nem uzsorások, nem ütköznek jó erkölcsbe. Az uzsora a kezesi szerződésnél kizárt, mert a kezes ellenérték nélkül vállal feltétlen fizetési kötelezettséget az adós helyett.

A jó erkölcsbe ütközés azért kizárt, mert a szerződések célja csupán az volt, hogy az I. r. alperes követelésének megtérülését biztosítsa.

Hangsúlyozta, hogy a felszámolásokban kizárólag a jogos követelését érvényesíti az egyetemlegesen felelős alperesekkel szemben.

A II. r. alperes a kereset elutasítását kérte az I. r. alperes által elmondottakhoz csatlakozva.

Az V., VIII., XII.-XIII., XIX., XXIII.-XXVI., XXVIII.-XXXVI. r. alperesek a kereset teljesítését nem ellenezték.

A IX. r. alperes a felperes keresetének elutasítását kérte.

A XV. r. alperes a felperes keresetének elutasítását kérte előadva, hogy az uzsora és a jó erkölcsbe ütközés jogcímén csupán a felek érvényesíthetnek igényt a szerződése kapcsán, a XXIX. r. alperes ide csatlakozva kérte a kereset elutasítását.

A XI. és XX. r. alperesek a kereset elutasítását arra hivatkozva kérték, hogy a felperes nem rendelkezik keresetösségi joggal a kezességi szerződések nem minősülnek sem uzsorásnak, sem jó erkölcsbe ütközőnek.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes keresete megalapozatlan.

Az elsőfokú bíróság először a felperes keresetösségi jogát vizsgálta. Megállapította, hogy a kezési megállapodások, illetve azok módosításai időben megelőzték a felperesnek II.-XXXVI. r. alperessel kötött kölcsönszerződéseit; a felperes annak ismeretében nyújtott kölcsönt az alpereseknek, hogy azok korábban már kezességet vállaltak az I. r. alperes felé, ezért a felperes a kölcsön nyújtásakor már vállalta annak kockázatát, hogy az általa nyújtott kölcsönök megtérülése a kezességi szerződések miatt bizonytalan lehet. Az elsőfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes által hivatkozott kezességi szerződések érvénytelenségének megállapítása a felperes és II.-XXXVI. r. alperesek közötti jogviszonyra nem hat ki, ezért a felperesnek nincs keresetösségi joga.

Az elsőfokú bíróság ezt követően vizsgálta az uzsora és a jó erkölcsbe ütközés miatti érvénytelenséget. E körben megállapította, hogy az alperesek által vállalt kezesség gazdasági kockázatnak minősül és nem jelenti a szerződés uzsora címén való érvénytelenségét. Erre nincs kihatással az I. r. alperes és tulajdonosának azon döntése, hogy kivonul a cégcsoport hitelezéséből. A jó erkölcsbe ütközés körében az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a betéteseinek pénzét kihelyező I. r. alperestől nem várható el, hogy az alperesek gazdasági helyzetének romlásának következményeiben osztozzék, mert az a kötelessége, hogy a hitel megtérülésének kockázatát a lehető legkisebbre csökkentse.

Az elsőfokú bíróság mellőzte az I. r. alperes cégcsoport-hiteleivel összefüggésben hozott igazgatósági, hitelbizottsági határozatainak beszerzését és az I. r. alperes alkalmazottainak meghallgatását, mert ezek az ügy jogi megítélését nem változtatják meg.

Az ítélet ellen a felperes élt fellebbezéssel és kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével az elsőfokú bíróságot újabb tárgyalásra és újabb határozat hozatalára utasítani. Az alpereseket - kivéve azokat, akik a felperesi kereset teljesítését nem ellenezték - perköltségben kérte marasztalni.

Hangsúlyozta, hogy keresetösségi jogát igazolta: A felperes már 2009-től hitelezte a II.-XXXVI. r. alpereseket. Kiemelte, a felperes jogmegóvási szükséglete fennáll, hiszen finanszírozóként érdekelt abban, hogy hitelezői igénye kielégítést nyerjen. A felperes jogi érdeke, hogy követelése a felszámolási eljárásokban megtérüljön, és erre csak akkor nyílik lehetősége, ha az érvénytelen kezési és keresztkeszességi szerződések alapján I. r. alperes által benyújtott hitelezői igény besorolásában nem előzi meg a felperes hitelezői igényét.

Sérrelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem értékelte a 2015. április 14-ei beadványához csatolt terjedelmes okirati bizonyítást, a bejelentett tanúk meghallgatására tett indítványt.

Kiemelte, hogy az I. r. alperesen kívül a többi alperes nem vitatta, hogy a felperes finanszírozta őket. A felszámolási eljárásokban a felperes bejelentette hitelezői igényét, mely az I. r. alperes hitelezői igényével konkurál. A felperes - aki nem biztosította hitelezői igényét az I. r. alperessel szemben - lényegesen hátrányosabb helyzetbe került.

Álláspontja szerint a kezességi szerződések érvénytelenségének megállapítása esetén csak a II.-XIV. r. alperesek - akik egyben I. r. alperesek hitelfelvevői is voltak - lennének kötelesek megfizetni I. r. „alperes felé a tartozásukat, a többi alperes mentesülne az I. r. alperes felé fennálló fizetési kötelezettsége” alól, és ez azt jelentené, hogy a felperes hitelezői igénye valószínűleg megtérülne.

Az uzsora fennállásával kapcsolatban előadta, hogy a pénzügyi intézmény csak a hitelfelvétel során jogosult

eldönteni, hogy a kérelmező hitelképes-e, ekkor köteles megfogalmazni, hogy milyen biztosítékokat kíván meg az adott kölcsön.

Kifejtette, hogy az I. r. alperes szándékosan megtévesztő magatartást tanúsított, már a kezességi szerződés megkötésekor tudta, hogy nem nyújthat hitelt a társaságoknak tulajdonosa utasítása miatt. Hangsúlyozta: a bank megtévesztő magatartása olyan többlet-tényállási elem, amelyet az ítélet meghozatalakor figyelembe kell venni.

Az I. r. és X. r. alperes fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú határozat helybenhagyását kérték arra hivatkozva, hogy a fellebbezésben novum nincs. Kifejtették, hogy a tanúk meghallgatása szükségtelen volt. A Bayerische Landesbank a felperest nem hitelezte, nem állt fenn vele szemben tájékoztatási kötelezettség; az I. r. alperes nem tévesztette meg a többi alperest a hitel prolongálása kérdésében, de erre vonatkozó megtámadási kereset nincs is előterjesztve. A hitelező kockázata, hogy a kölcsönnyújtás során milyen biztosítékot kér.

A XI. és XX. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú határozat helybenhagyását kérte, hangsúlyozva, hogy a felperesnek nincs keresetőségi joga, osztotta az I. r. és X. r. alperes álláspontját.

A XIII. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú határozat hatályon kívül helyezését kérte a felperesi állásponttal egyetértve.

A XV. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú határozat helybenhagyását kérte helyes indokai alapján. Kiemelte, hogy a felszámolási eljárásokban az adós gazdálkodó szervezetekkel szemben fennálló hitelezői igényének bejelentésére korlátozás mentesen jogosult az I. r. alperes és ez nem jelent többszörös igényérvényesítést, mivel ha valamely felszámolási eljárásban követelése akárcsak részben is megtérül, az a teljes követelését, minden egyenes adós és készfizető kezes vonatkozásában nyilvánvalóan csökkenti.

A Fővárosi Ítéltábla a rendelkezésre álló adatok alapján megállapította, hogy a XIII. r. alperes jelenleg nem áll felszámolás alatt.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróságnak a fellebbezés elbírálása kapcsán elsősorban abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a felperesnek van-e keresetőségi joga, azaz jogosult-e a perbeli igény érvényesítésére, vagy sem.

A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (régi Ptk.) 234. § értelmében a semmis szerződés érvénytelenségére - ha a törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. A semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség. A törvény szövegében szerepelő „bárki” meghatározás azonban - a kialakult bírói gyakorlat szerint - csak azokra a személyekre terjed ki, akik a szerződésnek alanyai, vagy egyébként jogi érdekük fűződik a szerződés érvénytelenségének a megállapításához.

A keresetőségi jog a fél és a per tárgya közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, vagyis arra, hogy a felperest megilleti-e és éppen a felperest illeti-e a keresettel érvényesített jog az alperessel szemben. A perbeli legitimáció főszabályként anyagi jogi kérdés, hiánya a kereset érdemi elutasításához vezet.

A felperes keresetösségi joga fennállásának megítélésében a Ptk. 234. § (1) bekezdéséből kell kiindulni. A semmis szerződés érvénytelenségére tehát bárki határidő nélkül hivatkozhat, azonban a bírói gyakorlat a perlési jogosultságot erősen szűkítően értelmezte. Ma már általánosan érvényesül az az elv, melynek értelmében csak jogi érdekelttség, vagy perindítási jogosultságot kifejezetten biztosító jogszabályi felhatalmazás esetén van lehetőség semmisség megállapítására irányuló vagy azzal kapcsolatos keresetindításra. A jogi érdekelttség nincs definiálva, de a bírói gyakorlatban „jogi szempontból méltányolható érdek”-ként körvonalazódik. Az ítéletábra osztja a Fővárosi Ítéletábra 14.Gf.40.296/2009/8. szám alatti határozatában kifejtett azon álláspontot - melyet az elsőfokú bíróság is helyesen felhívott -, hogy jogi érdeke annak a személynek áll fenn, aki a sikeres perlés eredményeként jogot szerez, kötelezettségtől szabadul, vagy ezek közvetlen lehetősége megnyílik számára.

Kölcsönt lehet üzletszerűen nyújtani, az ilyen kölcsönt nyújtó hitelintézetek, pénzügyi vállalkozások prudens működését a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény (korábban a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény) szabályozza, mivel ezen vállalkozások nem saját pénzeszközeikből nyújtanak kölcsönt. A pénzintézetnél a betétesek betétjeinek védelme a pénzintézet prudens, hitelkockázatot csökkentő működésének egyik eszköze a kihelyezett kölcsön visszafizetésének személyi és dologi biztosítékkal történő biztosítása.

Lehetőség van arra is, hogy az üzletszerűen kölcsönnyújtásokkal foglalkozó pénzügyi vállalkozásokon túlmenően eseti kölcsönt nyújtsanak vállalkozások egymás részére különböző gazdasági megfontolásból.

Az eseti kölcsönnyújtás során is lehetőség van biztosítékok kikötésére. A kölcsönnyújtást megelőzően a kölcsönadó felméri a kölcsönt felvevő gazdasági helyzetét, és gondos eljárás mellett a kölcsönnyújtás időpontjában kellő ismeretekkel rendelkezik arról, hogy a kölcsön felvevőjének milyen egyéb kötelezettségei vannak, azokat mikor és hogyan kell teljesítenie. Megfelelő gondosság mellett tudomással bír arról is, ha a kölcsönfelvevő a későbbiekben harmadik személytől újabb kölcsönt vesz fel, vagy újabb kötelezettséget vállal, vagyontát egyéb módon megterheli.

A hitelező a kölcsönnyújtáskor mindig vállalja annak kockázatát is, hogy a hitelfelvevő mástól is vehet fel hitelt, illetve más felé is vállalhat kötelezettséget.

A Ptk. 272. §-ában szabályozott kezességi szerződés olyan személyi biztosíték, mely szerint a kezes arra vállal kötelezettséget, hogy amennyiben a kötelezett nem teljesít, maga fog helyette a jogosultnak teljesíteni. *A kezesség a harmadik személyért, a követelés kötelezettjéért való helytállást jelenti, a kötelezett és a jogosult közötti szerződés teljesítésének személyi biztosítékaul szolgál.*

Az ítéletábra álláspontja szerint nincsen keresetindítást megalapozó jogi érdeke annak a kölcsönnyújtó személynek, aki akár a kölcsön nyújtását megelőzően, akár azt követően a kölcsönfelvevő által vállalt, más kölcsönhöz tapadó biztosítéki szerződést kívánja megtámadni. A hitel megtérülésének reménye nem olyan jogi érdek, amely a biztosítéki szerződés megtámadására alapot adna. A felperes a perindítással nem pótolhatja a kölcsönnyújtás során elmulasztott biztosíték-kikötést, gazdasági érdekét nem tüntetheti fel jogi érdekként a keresetösségi joga fennállása körében.

Az ítéletábra álláspontja szerint a fent kifejtettek miatt az nem bír jelentőséggel, hogy a felperes által nyújtott kölcsönt megelőzte, vagy követte a kezési szerződés. Az időpontoknak csupán abból a szempontból van jelentőségük, hogy gondos eljárás mellett tudnia kellett a hitelt nyújtó felperesnek az általa kölcsönben részesített kötelezettek a hitelnnyújtás időpontját megelőzően vállalt kötelezettségeikről.

Az elsőfokú bíróság a döntéséhez szükséges tényeket kellő mértékben feltárta, a releváns bizonyítékokat a keresetösségi jog körében értékelte, ezért nem követett el olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését indokolná.

Rámutat az ítélet tábla arra is: a felperes által csatolt iratokból megállapítható, hogy I. r. alperes majdnem mindegyik felszámolás alatt álló alperes felszámolásában a Cstv. 49/D. § pontjába van besorolva követelésével zálogjoga alapján. Az I. r. alperes követelésének besorolásából nyilvánvaló, hogy I. r. alperes az általa nyújtott 15 Mrd Ft kölcsön biztosítékként valamennyi ingatlant zálogjoggal terhelte, így azok szintén a követelésének fedezetéül szolgálnak. Tehát a II.-XXXVI. r. alperesek a perben megtámadott kezesi szerződéseken kívül dologi biztosítékként az ingatlanvagyonukat is elzálogosították az I. r. alperes javára. Így a felperes a fent kifejtetteken túlmenően, a zálogjogra tekintettel sem szerezhetsz semmiféle jogot a kezesi szerződések megtámadásával, és a sikeres perlés eredményeként sem kerülhet a felszámolási eljárásban előnyösebb hitelezői pozícióba, ezért a „hitelezői igényérvényesítési jogosultságára” alapított „kereshetösségi joga” sem állapítható meg.

Minderre tekintettel az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a felperesnek nincsen olyan igazolt jogi érdeke, amely az általa megtámadott kezességi szerződés érvénytelensége esetén számára bármely jogot biztosítana.

A fentiekre figyelemmel a Fővárosi Ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét - melyben a felperes keresetét elutasította - helyben hagyta, mert a felperesnek nincsen keresetösségi joga. A keresetösségi jog hiányára figyelemmel az ítélet tábla a felperes keresetét érdemben nem vizsgálta.

A Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az ítélet tábla a pereszes felperest a fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő I. r., X. r., XI. r., XV. r. és XX. r. alperesek jogi képviselővel felmerült költségének viselésére, melynek mértékét a 32/2003.(VIII.22.) IM. r. 3. § (2)-(5) bekezdése alapján mérlegeléssel állapította meg (általános forgalmi adót is tartalmazó összegben). A pertárgy értéke mellett figyelembe vette az érintett alperesek jogi képviselői által kifejtett tevékenységet, és alkalmazta az IM. rendelet 3. § (6) bekezdésében előírt, mérséklésre irányadó rendelkezést is.

Budapest, 2016. július 14.

. Volein Anna s.k.  
a tanács elnöke

dr. Csányi Terézia Katalin s.k.. Kovács Mária s.k.  
előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelűl: